

Resumé:

„Under mødernes åkandeblade“

En filosofisk tilgang til det menneskelige i ledelse

Erhvervspsykologi, Vol. 19. nr. 3. Sept. 2021

Af Tommy Kjær Lassen,

ph.d. cand.theol. og ledelsesfilosof i StayHuman.dk

Titlen er lånt fra ledelsesfilosof Ole Fogh Kirkeby og hans metafor for en dimension af menneskeligt engagement og nærvær, der ligger lige under hverdagens praktiske overflade. Åkandebladene er billedet på de arbejdsopgaver, vi alle kender – dem der styres af klare, målbare og rationelle logikker. Men under den professionelle overflade findes en mere subjektiv dimension af fri og spontan menneskelighed, hvor det er sanserne, værdierne og følelserne, der hersker.

Sæt dig på spil – ikke bare i spil

Filosoffen Hannah Arendt beskrev denne dimension som *åndens liv*: en tilgang til virkeligheden, hvor individet folder sig ud med etisk dømmekraft, autentisk indlevelse og kreativ handling. Arendt var bekymret for en udvikling, hvor mennesket blot skulle agere fagligt og professionelt uden at tage etisk ansvar – hvor man nøjes med at sætte sig i spil for organisationens tekniske spørgsmål, men aldrig rigtig *på* spil for noget væsentligt.

Livsverdenen under pres

Et andet begreb for samme fænomen er *livsverdenen* – de eksistentielle, etiske og æstetiske anliggender i menneskelivet, hvor individet danner sin identitet og finder mening. Ifølge Jürgen Habermas ligger livsverdenen altid i strid med systemverdenens logikker, der reducerer etik til regler, dannelse til kompetencer og

fællesskab til netværk. Systemverdenen kan højst producere en pseudoversion af det væsentlige i livet.

Tidens behov for en humanistisk opgradering

Artiklen peger på, at kravet om bæredygtighed og en mere kompleks, foranderlig virkelighed kalder på klassiske humanistiske kompetencer: refleksion, eftertanke, fortolkning, indlevelse, sansning og nærvær. Morgendagens ledelse skal krydsbestøves af en ånds- og dannelsestænkning, der rummer et mere vitalistisk og lidenskabeligt menneskesyn.

Tre filosofiske erkendelsesbegreber udpeges som redskaber til dette arbejde:

Eksistensfilosofien, der vækker et større intentionelt engagement i hverdagen.

Dydsetikken, der appellerer til den personlige dømmekraft og evnen til at navigere klogt mellem idealisme og realisme.

Fænomenologien, der zoomer ind på individets oplevelsesmæssige erfaringer og kalder på en mere sansende og nærværende måde at lede og arbejde på.

Det uudtømmelige

Kernebegrebet i artiklen er *det uudtømmelige* – en metafor for det store i menneskelivet, for alt det, der har værdi i sig selv og ikke bare er nyttigt eller formålstjenligt. Det uudtømmelige bor i menneskets indre, ikke

som en ressource der skal tæmmes og udnyttes, men som et ubetinget livsanliggende, der skal behandles nænsomt og med respekt og værdighed.

Artiklen kan bestilles til download hos bibliotek.dk.

Det udtømmelige er et udtryk, der kalder på en paradoksal og lidenskabelig forståelse af den menneskelige virkelighed.

Herfra beskrives *det selvforbyggende engagement*: en måde at være til stede i livet på, hvor man ikke bare griber ud efter livet, men også bliver grebet af det. Det er de passive verber, der er i spil her – i modsætning til præstationssamfundets eneoptagethed af de aktive handlingsord.

Begrebet forbindes til Knud Ejler Løgstrups **suveræne livsytringer** – tillid, kærlighed, barmhjertighed, medfølelse, håb, talens åbenhed og indignation. Umiddelbare livserfaringer, der opstår uden for menneskets vilje og beslutning, men som sætter sig igennem af sig selv og virker igennem mennesket.

De magiske øjeblikke opstår, når man læner sig frem i livet

Artiklen understreger, at der ikke findes nogen generisk opskrift på disse øjeblikke af fylde og nærvær. Døren til begivenheden kan ikke sparkes op – for den åbner ikke udad, men indad. Ofte er begivenheden noget, man må vente på: vente med åbenhed, nysgerrighed og forventning.

Afslutning

Artiklen slutter uden konklusion eller anbefalinger, men med en henvisning til et digt af Franz Kafka, der netop handler om denne fænomenologiske venten på det, der kommer af sig selv.